

MASARYKOVA UNIVERZITA
Fakulta sportovních studií
Katedra atletiky, plavání a sportů v přírodě

Historie běžeckých pohárů v Brně

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
PaedDr. Josef Michálek, CSc.

Vypracoval:
Jan Zoder

Brno, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v použitých zdrojích.

V Brně dne 26. dubna 2014

podpis

Obsah

Úvod.....	4
Cíl práce	6
1 Atletika a běh	7
1.1 Historie atletiky a běhu.....	7
1.2 Atletické disciplíny.....	8
1.3 Atletické soutěže a závody	9
1.3.1 Mezinárodní soutěže	9
1.3.2 Atletické soutěže v ČR.....	10
1.4 Běh.....	11
1.5 Významné běžecké závody pořádané v České republice a Československu.....	12
2 Atletika v Brně	15
2.1 Historie atletiky v Brně	15
2.2 Brněnské atletické kluby	16
3 Historie běžeckých pohárů v Brně	17
3.1 Historicky významné běžecké závody	17
3.2 Další běžecké závody pořádané v Brně.....	30
Závěr	34
Seznam použitých zdrojů	35

Úvod

Běh je součástí člověka již od útlého věku, a již velmi malé děti mají touhu rozběhnout se po okolí, hned jak udělají první krůčky. Proto se běh stává i první sportovní dovedností našeho života a do určitého věku máme i ze samotného běhu velikou radost a prožitek. S rostoucím věkem a přibývajícimi starostmi moderní doby se ale stává z běhu stále větší překážka, a tento přirozený pohyb přestává být pro mnohé radostí.

Naštěstí se běh jako sport v poslední době poměrně zpopularizoval a těší se stále větší oblibě. K rozvoji napomohl boom v podobě propagace zdravého životního stylu, velkého množství kvalitní literatury o problematice běhání a v neposlední řadě také díky minimálním počátečním nákladům potřebným k vyběhnutí.

S rostoucím zájmem o běh se samozřejmě zvyšuje i počet možností „poměřit síly“ s jinými amatérskými i profesionálními běžci v některém z běžeckých závodů, jichž je na výběr nepřeberné množství všude po České republice. Běžec si může vybrat, zda chce běžet 5 km nebo si zaběhnout maratón, zda chce běžet ve městě po asfaltu nebo po lesní cestě v přírodě.

Já sám jsem byl účastník mnohých takových závodů a pohárů a to převážně v Brně, odkud pocházím. Vím tedy, že příležitostí zúčastnit se některého závodu je poslední době hodně a vybere si téměř každý. Taky jsem si všiml výrazného zvýšení počtu běžců jak v samotných ulicích, parcích či periferiích Brna, tak právě na různých běžeckých závodech, ze kterých se stává významná kulturní a společenská událost.

Toto téma bakalářské práce jsem si zvolil právě z důvodů mého zájmu o běh a také kvůli rostoucímu zájmu veřejnosti o různé běžecké závody. Chtěl jsem se seznámit s tím, co předcházelo moderním populárním běžeckým závodům, a kdy se vůbec poprvé takové závody pro amatéry, ale i profesionály konaly v České republice, respektive v Brně.

V práci jsem se zaměřil na počátky atletiky a hlavně běhu jak z pohledu všeobecného, tak i konkrétního v městě Brně. Popsal jsem běžecké disciplíny, se kterými se můžeme setkat, a zjistil jsem, které běžecké poháry jsou v České republice z hlediska historie nejvýznamnější. V hlavní části jsem se snažil zaměřit

na nejdůležitější běžecké závody pořádané na území Brna od jejich úplných počátků.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je sepsat a utřídit historii běžeckých závodů pořádaných ve městě Brně, společně se seznámením se s historií atletiky a atletickými kluby. Poznatky o závodech, získané z archivů článků atletických klubů i města, budou sepsány a roztrženy dle roku konání, resp. prvního ročníku běžeckého poháru.

1 Atletika a běh

Pohyb byl již od pravěku součástí každého tvora na naší planetě, včetně lidí. Na dovednostech člověka jako běhy, hody či skoky, záviselo jeho přežití. Z dochovaných jeskynních maleb lze vyčíst i organizované „sportovní aktivity“ jako je nahánění zvěře s oštěpy nebo různé taneční rituály. S rozvojem techniky lovu lidé ve starověku těšili většímu volnému času, ve kterém trénovali stopařské a lovecké dovednosti a ty začali mezi sebou porovnávat. Takto vznikaly první sportovní soutěže.

1.1 Historie atletiky a běhu

Samotné slovo atletika pochází z antického řeckého slova áthlón, které bylo zmíněno i v Homérovém eposu Ílias (164. verš osmého zpěvu) a znamenalo boj o cenu. Řecko se stalo kolébkou organizované atletiky, kdy dali světu starověké Olympijské hry – dokonalou přehlídku krásy těla i ducha, na kterou navázaly dnešní novodobé Olympijské hry. Pořádání těchto her se datujeme v letech 776 př. n. l. až do 393 n. l., kdy byli zakázány. Her v Olympii se zúčastňovalo mnoho řeckých měst a států a během pořádání byl vyhlášen posvátný mír ekecheiriá (ruce pryč od zbraní), který trval celý měsíc a zabezpečoval klidný příjezd a odjezd všech účastníků her. Sportovní program trval ze začátku pouze jeden den a závodilo se v běhu na jeden stadion, tzv. dromos. Postupně jak přibývali další disciplíny, se program her rozšiřoval i na více dní. Začalo se závodit ve skoku, hodu oštěpem a diskem, a běhy se rozrostli na rychlostní a vytrvalostní soutěže. Pro vítěze náležel olivový věnec a titul olympionika, což představovalo nejvyšší poctu, které mohl smrtelní dosáhnout (Grexa, Strachová, 2011).

Kolébkou novodobé atletiky je Anglie. Již v 17. století se zde konaly závody v běhu, zejména na dlouhé vzdálenosti, který se těšil velké oblibě. Závodů se nejprve zúčastňovali profesionálové, později se tvořily kroužky amatérů na školách i ve sportovních klubech. Podle Jurečky (1979) zde také roku 1796 vychází první atletická příručka Pedestrianismus od Waltera Thoma. Z Anglie se atletika rozšířila do celého světa.

V druhé polovině 19. století byla již zakládána v jednotlivých zemích atletická ústředí. U nás je vznik atletiky spojován se založením Sokola (1862). V Sokole byl běh, skoky a hody součástí gymnastických vícebojů. Jako první oficiální atletický závod dle Choutkové (2003) se uvádí v roce 1867 přebor okolo Pražského v běhu, skoku a hodu. K rozvoji novodobé atletiky výrazně napomohlo obnovení Olympijských her roku 1896. V roce 1897 byla za účasti zástupců 11 klubů založena Česká atletická amatérská unie. Jejím prvním předsedou se stal J. Guth-Jarkovský (Choutková, 2003)

1.2 Atletické disciplíny

V atletice přezdívané královna sportu využíváme různorodé pohybové činnosti, kdy vykonáváme pohyby cyklické, acyklické i smíšené podle charakteru disciplíny. Zároveň při atletických disciplínách uplatňujeme základní pohybové zákony jako přechod z klidu do běhu (start, rozběh), změna směru pohybu (při skoku) či dokončení pohybu (doskok). Také se uplatňují působící síly jako pohyb přímočarý (běh na dráze), pohyb rovnoměrně zrychlený přímočarý nebo rotační (vrh koupi, skok). I díky tomuto patří atletika k nejvšestrannějším sportovním odvětvím. Důležitým faktorem atleta je také psychická odolnost. Dle Fejtka (2003): „*Atlet by měl být vzorem zdraví, vynikat volnými vlastnostmi, smyslem pro sociální spravedlnost i mravní vyspělostí*“ (p. 6). Podstatou většiny atletických disciplín jsou lokomoční cvičení sloužící ke zdolání vzdálenosti chůzí, během, skokem, vrhem, hodem nebo jejich kombinací a atleti se snaží překonávat rozdílné vzdálenosti co nejrychleji, dosáhnout co nejdelší vzdálenosti vrhem, hodem či skokem anebo skokem překonat co nejvyšší výšku. (Langer, 2009).

S atletickými disciplínami jsme se mohli setkat již při antických olympijských hrách a i v současnosti zaujímá atletika při letních olympijských hrách zásadní místo. Disciplíny dělíme dle struktury pohybu na běhy, chůzi, skoky, vrhy a hody nebo kombinaci pohybů – víceboj. Dále můžeme rozdělit dle prostředí, ve kterém atletické soutěže probíhají. Letní sezona se uskutečňuje na atletickém stadionu s 400 metrovým běžeckým okruhem. Zimní halová sezona se uchyluje do zastřešených

prostor, kde je doporučen 200 m atletický ovál. Běžecské závody od 10 km po maratón a chodecké soutěže probíhají na silnici.

1.3 Atletické soutěže a závody

1.3.1 Mezinárodní soutěže

Olympijské hry

Konají se každé čtyři roky. Atletická část je jednou z nejsledovanějších a nejvíce oceňovaných částí této velké sportovní události. Pro sportovce je účast splněním snu. Hry jsou sledovány až 900 miliony televizními diváky po celém světě. Jedná se o největší světovou sportovní akci roku a tomu musí odpovídat také její organizace a technické zázemí.

Mistrovství světa

Po olympiádě druhá nejvýznamnější akce. V současné době je organizováno každé dva roky (rok před a po OH) a střídá se s halovým mistrovstvím.

Kontinentální mistrovství

Spadá sem například mistrovství Evropy. Od roku 2012 se koná každé dva roky a halové mistrovství Evropy také, ale vždy v sudých letech.

Diamantová liga

Konají se na mnoha místech po celém světě. Jedná se o nejprestižnější seriál atletických mítinků, který od roku 2010 nahradil předcházející Zlatou ligu. Závodníci si v každé disciplíně, kterých je 32, připisují body za umístění na stupních vítězů na jednotlivých mítincích a na konci sezóny se určí celkový vítěz v každé disciplíně. Závod je štědře dotován, kdy závodník za vítězství inkasuje 10000 amerických dolarů.

World Challenge

Druhý nejvýznamnější atletický seriál, který obsahuje mítinky, které se nevešly mezi „diamantové“. Jeho součástí je i Zlatá tretra pořádaná v Ostravě.

Mistrovství světa v krosu

Od roku 1973 se běhalo každoročně. V roce 2011 IAAF schválila dvouletý cyklus a MS se koná každý lichý rok.

Mistrovství světa v půlmaratonu

Koná se teprve od roku 1992. Ve dvouletém cyklu se soutěží vždy u sudé roky.

World marathon majors

Seriál pro nejlepší maratónské běžce světa, kdy se jim během dvou let započítávají body z jednotlivých maratonů, které jsou do seriálu zařazeny, a na konci každé série obdrží vítěz šek na půl milionu amerických dolarů.

1.3.2 Atletické soutěže v ČR

Na území ČR jsou největším sportovním vrcholem atletů mistrovství republiky. Vypisují se každý rok ve všech věkových kategoriích i ve všech atletických disciplínách pod záštitou Českého atletického svazu.

Mistrovství České republiky v hale

Před koncem halové sezony se v různých, po sobě jdoucích víkendech, uskutečňuje MČR v hale dospělých, juniorů a dorostenců, žactva a také vícebojařů, kde soutěží všechny kategorie společně. Tato halová mistrovství se konají v Praze na Strahově nebo ve Stromovce, jiné atletické haly v ČR nejsou. Pouze v nestandardní hale v Jabloni nad Nisou se může konat šampionát žactva.

Mistrovství České republiky na dráze

Zde se již konají samostatné šampionáty, mezi které patří:

- MČR mužů a žen na dráze
- MČR mužů a žen do 22 let na dráze
- MČR juniorů, juniorek, dorostenců a dorostenek na dráze
- MČR žactva na dráze
- MČR družstev (mužů a žen, juniorů, juniorek, dorostenců a dorostenek, žactva)
- MČR ve vícebojích mužů a žen, juniorů, juniorek, dorostenců a dorostenek, žactva)

- MČR mužů a žen, juniorů a juniorek v běhu na 10 000 m

Mistrovství České republiky mimo dráhu

- MČR v maratonu mužů a žen
- MČR v půlmaratonu mužů a žen
- MČR v silničním běhu mužů, žen, juniorů, juniorek, dorostenců a dorostenek
- MČR v přespolním běhu mužů, žen, juniorů, juniorek, dorostenců, dorostenek a žactva (někdy je uváděno zkráceně: MČR v krosu všech věkových kategorií)
- MČR v běhu do vrchu mužů, žen, juniorů a juniorek
- MČR v běhu na 100 km
- MČR v chůzi na 50 km mužů
- MČR v chůzi na 20 km mužů a žen

Akademické mistrovství České republiky

Akademické mistrovství se pořádá v hale, na dráze a také v krosu v rámci Běhu 17. Listopadu v oboře Hvězda v Praze.

Atletické mítinky

Tyto mítinky již nejsou zaštiťovány Českým atletickým svazem, ale soukromými osobami. Mezi nejznámější patří Zlatá tretra, memoriál Josefa Odložila nebo memoriál Ludvíka Daňka.

1.4 Běh

Běh je podle knížky Boru to Run do Mcdougalla (2011) zodpovědný za naše přežití v drsných dobách, když po planetě chodila i třikrát větší zvířata než nyní. Právě schopnost člověka zvládat vytrvalostní běh dokázala uhnat a vyčerpat přehající raněné zvíře při jeho lovech. Dnes toto umění ovládá již jen jeden Africký kmen indiánů (Mcdougall, 2011). Právě vytrvalostní běhy v přírodě či volném prostranství se staly v poslední době velmi populární a zrodilo se nemalé množství závodů konaných po celé České republice.

Atletické běhy řadíme mezi cyklické sporty a podle Dostála (1974) zlepšují jak naši fyzickou zdatnost a psychický stav tak oddalují stárnutí a prodlužují život.

1.5 Významné běžecké závody pořádané v České republice a Československu

Závod Běchovice – Praha

Jedná se legendární tradiční závod silničního běhu na 10 km. Závod se koná bez přerušení od roku 1897, a je tak nejstarším běžeckým závodem v Evropě a jen o málo mladší než nejstarší závod světa Bostonský maratón. Běhovickými oficiálně každoročně končí letní běžecká sezóna. Popularitu běžců si závod získává nejen svou historií, ale i zajímavou trati s velkým převýšením, velkým zájmem diváků i dobrou organizací. Svou roli hraje i tradiční patník na startu s číslem 13, či památník účastníků závodu v blízkém parku v Běhovících.

Vznik tohoto silničního závodu mezi Běhovickými a Žižkovem sahá do doby, kdy v Praze kromě Čechů a bezpočtu Němců žilo i deset tisíc obyvatel židovské národnosti. Tehdy také Český olympijský výbor musel bojovat proti perzekuci rakouských úřadů, které nechtěly souhlasit s účastí Čechů na olympijských hrách, jako samostatného národa pod českou vlajkou. A tak v roce 1896 založil Maxmilián Švagrovský v Praze Český klub sportovní a jednou z atrakcí, se kterou hodlalo jeho členstvo vystoupit na veřejnost, byl mistrovský závod v běhu do vrchu na 3 km a právě velký silniční závod o titul mistra Čech na 10 km.

A tak 27. května 1897 se uskutečnil první závod čítající 6 – 10 závodníků. Stovku startujících překročil až v roce 1944 a tisícovku až při prvním 75. ročníku v roce 1971 (1209 běžců). Rekordních 3721 účastníků evidujeme při 85. ročníku v roce 1981. Běhovický závod přežil bez problémů také obě světové války, kdy přispíval k národnímu sebevědomí účastníků. Závod je současně mistrovstvím ČR v silničním běhu.

Mezinárodní maratón míru Košice

Tento nejstarší maratónský závod v Evropě a třetí nejstarší na světě začal psát svoji historii v roce 1924. Tříčlenná košická výprava funkcionářů odjíždí na

olympijské hry do Paříže a zde mim jiné zhlédne i vrchol her, maratónský běh. Z vítajících diváků a celkové atmosféry běhu jsou funkcionáři nadšeni a dopodrobna se seznámí s výbornou organizací celého závodu a hlavně Vojtěch Braun si vytyčil jako cíl, uspořádat takový maratón i v Košicích. Před samotným uspořádáním maratónu se musel uskutečnit zkušební běh na 30 km, který skončil sportovním i organizačním úspěchem. Nic tedy už snu Brauna nestálo v cestě a tři měsíce po jeho návštěvě olympiády se 28. října 1924 se uskutečnil I. Slovenský maratónský běh z Turňa do Košic. Od roku 1951 dostal závod již svůj dnešní název Mezinárodní maratón míru a od roku 1989 se běhá už jako městský okruh po Košicích (Michálek, Šmiták, 2008).

Za 90 let své existence se maratón zařadil mezi nejvýznamnější světové maratony a na jeho startu se objevili čtyři olympijští vítězové, pět držitelů nejlepších světových výkonů a osm mistrů Evropy. Trať měla pokaždé přesných 42, 195 km a na posledním jubilejním ročníku se sešlo 9000 závodníků z 53 zemí (Maratónsky klub Košice, 2008).

Velká kunratická

Oblíbená a známí pražský závod vznikl v roce 1934, jako klubový závod Vysokoškolského sportu Praha. Závod byl klubovým podnikem začínajícím během, pokračující fotbalem a posezením v zahradě restaurace Ve Mlýně. Účastníci se jej z počátku jen členové klubu a pozvaní hosté. Tříkilometrová trať byla vybrána tak, aby se lišila od tehdy pořádaných přespolních běhů a aby umožňovala soupeření vyznavačů různých atletických disciplín i různých sporů. Pro první část závodu byla připravena řada terénních překážek a záludností, a do druhé části trati již volnější prostor umožňující rychlý běh. Závod byl zpočátku téměř výhradně mužskou záležitostí.

Postupně se závod vylepšoval, vznikaly nové kategorie a přibývalo závodníků. Ve výročním 50. ročníku se závodu účastnilo již přes 9000 běžců. Počet účastníků v 50. a 51. ročníku již však značně překročil možnosti přírodního prostředí i prostoru závodu a působil problémy orgánům pečujícím o ochranu přírody i pořadatelům. Proto se do dalších let schválil limit závodníků na 3500,

který se postupně několikrát měnil. Nyní je limit nastaven na 1750 běžců přes přírodní památku hrádek a 3400 celkem.

Letos se závod konal již po osmdesáté a byl tradičně dlouhou dobu dopředu obsazený. Na tomto prestižním klání se schází jak rodiny s dětmi, tak slavní sportovci a celebrity s cílem si závod hlavně užít (Velká kunratická, 2014).

Pražský mezinárodní maraton - RunCzech

Od svého vzniku v roce 1995 je Pražský mezinárodní maraton (PIM) na strmé cestě vzhůru k mezinárodnímu uznání. Při zakládání PIM si ani zakladatel závodu Carlo Capalbo nedokázal představit, že se první ročník setká s tak obrovským zájmem. 958 běžců se v červnu roku 1995 valilo pražskými ulicemi a o 10 let později to bylo již přes 4000 nadšených maratonců. Dalších 10 000 v tom samém čase zdolávalo kratší tratě nesoutěžních běhů. Závod je mezi maratonci po celém světě spojován především s jeho trasou, která je jedna z nejkrásnějších na světě. PIM byl také zařazen mezi top 10 maratonů světa v knize „Nejvýznamnější maratony světa a jejich historie“ od autorů Fausta Narducciho, Roberta Quercetaniho a Massima Magnaniho.

Čtyři roky po vzniku Pražského mezinárodního maratonu se PIM rozhodl dát šanci běžcům ukázat se v Praze i na poloviční trati - uskutečnil se **1/2Maraton**, který se nyní pomalu stává nejoblíbenějším závodem a v roce 2012 se ho zúčastnilo přes 11 000 běžců. Již ne jeden běžecký magazín z různých koutů světa zařadil Hervis ½ Maraton Praha do top 10 či top 5 půlmaratonů na světě.

V roce 2012 byla spuštěna běžecká liga **RunCzech**, která se skládá ze tří pražských závodů (maraton, ½ maraton, Grand Prix), ze čtyř ½ maratonů v Českých Budějovicích, Olomouci, Ústí nad Labem a Karlových Varech a hostujícího Maratonu Mieru v Košicích. Dohromady se závodů zúčastnilo v roce 2012 v soutěžních bězích 34 346 běžců a v roce 2013 dokonce 47 876 běžců (RunCzech, 2014).

2 Atletika v Brně

Atletika v Brně má skvělou historii. Vyroستlo zde množství reprezentantů i olympioniků a dá se tedy říct, že se zde dělala a stále dělá atletika na vysoké úrovni.

2.1 Historie atletiky v Brně

Počátky sportu v Brně jsou spojeny s nadvládou Němců v 19. století a jejich potlačováním čehokoliv, co by mohlo České obyvatele v něčem sdružovat. Jeden z prvních sportovních spolků v Brně byl bruslařský spolek Brünner Eislaufverein založený roku 1862 v Lužánkách. Češi mohli kluziště navštěvovat jen tehdy, pokud platili vstupné a nezapojovali se do sportovních aktivit (Janičková, 2014).

Mezi první brněnské sportovní spolky patřila také „Tělocvičná jednota brněnská Sokol“ založená roku 1868. Která navázala na zaniklý první tělocvičný spolek z roku 1862. V tomto spolku známém od roku 1913 jako „Tělocvičná jednota Sokol Brno I“ se pěstovala všestrannost, která měla již blízko k první organizované atletice v Brně (SOKOL BRNO I, 2014).

13. 10. 1897 založil Richard Hromada první český sportovní klub v Brně pod názvem „Český athletic club Hellas Brno“. Klub se měl podle stanov věnovat sportu atletické, tj. běh, chůze, skoky, zdvihání břemen, zápas řecko – římský, vrhání i dalším sportovním disciplínám včetně míčových her, cyklistiky, atd. Věnoval se však převážně lehké a hlavně těžké atletice, která nakonec zcela převážila. Klub také uspořádal první atletické závody v Brně a vychoval známého zápasníka Gustava Frištenského, který stál také na počátcích klubu (Vaněk, 2013).

Jedním z prvních českých sportovních klubů byla také SK Moravská Slavia založená 24. 10. 1904. Klub vznikl jako sportovní spolek studentů tehdejší české techniky (VUT). I přes tuto skutečnost nebyl nikdy vysloveně univerzitním. V počátcích klubu se zde provozoval fotbal, tenis a šerm. Narůstající počet členů se zájmem o lehkou atletiku vyvrcholil 27. 1. 1908, vznikem samostatného atletického odboru a jeden z historicky nejvýznamnějších atletických klubů v Brně mohl začít psát své první úspěšné kapitoly.

2.2 Brněnské atletické kluby

Už je to přes 100 let, co byl v Brně založen první atletický spolek a během této doby zaznamenala atletika obrovský rozmach a zvýšený zájem ze strany veřejnosti. Pořádaly se různé atletické akce, které se stávaly významnými společenskými událostmi, přibývalo stále lepších výkonů a nových pokořených rekordů. Za rozmachem atletiky v Brně stál nejeden atletický klub, a proto zde uvádím seznam těch významnějších.

AC Moravská Slavia - První atletický klub v Brně s již více jak stoletou tradicí. Pořádal první atletické mítinky a také první velké a pravidelné běžecké závody po Brně. Domácí stadion má na Vojtově ulici. Vychoval mnoho úspěšných českých atletů a je organizátorem mnohých významných atletických akcí. Po válce v roce 1945 se s ním sloučili úspěšní atleti ze zrušeného **Sokolu Brno I.**

SK Židenice – Založen jako fotbalový klub v roce 1913. Sportovci z atletického spolku tohoto klubu byl v první polovině 20. století hlavními soupeři atletů z Moravské Slavie. Pořadatel mnohých atletických závodů a přespolních běhů. Po válce přejmenován na **TJ Zbrojovka Brno.**

TJ Sokol Brno Žabovřesky – významný oddíl Sokolské atletiky. Je známí díky stadionu na „Rosničce“, pořádáním významných akcí a úspěšnými atlety veterány – vrhači.

VSK Technika Brno – vysokoškolský sport má díky dvěma velkým univerzitám velkou tradici a těší se úspěšným atletickým oddílům. Technika sdružuje více než 1500 členů v 11 oddílech a hlavní úspěchy vykazuje hlavně v baseballu a ledním hokeji.

VSK Univerzita Brno – Úspěšný atletický oddíl dospělých i mládeže. V současnosti zde funguje 1758 členů ve 33 oddílech.

TJ Geotest Brno – velmi úspěšný ženský atletický klub, který fungoval v 80. letech minulého století. Za krátkou historii zde vyrostlo mnoho reprezentantek a medailistek Mistrovství republiky.

3 Historie běžeckých pohárů v Brně

V této kapitole uvádím historii běžeckých závodů a pohárů konaných mimo atletické stadiony. Spadají sem silniční běhy, přespolní běhy ale také běhy v zajímavých objektech či místech. Závody jsou rozděleny a seřazeny časově od prvních ročníků na ty významnější s dlouholetou tradicí a na jednotlivé menší závody známé hlavně mezi brněnskými atlety. Čerpal jsem převážně z výpisků Ladislava Zouhara z AC Moravské Slavie, které jsem měl od něj k dispozici a za které mu děkuji.

3.1 Historicky významné běžecké závody

1. leden 1830 - Běh v sále městské Reduty

První běžecký závod, který se těšil velkému zájmu diváků, byl běh v sále městské Reduty. Měl ho na svědomí němec **Johann Göhrich**, který pořádal podle Šmitáka (online 2011) tzv. „běhy na podívanou“, kdy se běhání stalo atrakcí pro senzacechtivé diváky, z níž se běžci snažili mít určitý finanční prospěch.

Johann Göhrich měl původně naplánováno předvést svoji běžeckou produkci už koncem roku 1829 v Denisových sadech. Kvůli špatnému počasí však byla přesunuta na pátek 1. ledna 1830 do sálu městské reduty. Obvod celého sálu měřil 72,8 m a běžec tuto vzdálenost překonává 136 krát, tedy celková vzdálenost byla 9 900 m. Johann Göhrich tuto vzdálenost překonává za 38 minut. Druhý běh se konal **6. ledna 1830**, rovněž v redutě. Pro zpestření běžel tentokrát v plné kyrysnické výstroji, což obsahovalo vysoké holinky, krunýř na prsou i zádech, který vážil přes 4 kilogramy a na hlavě tříkilovou helmici. V ruce nesl jezdecký bič. V tomto ustrojení obíhal sál 140 krát což je vzdálenost 10 028 metrů. Dokázal to za rovných 38 minut (Encyklopedie dějin města Brna, 2014).

1. srpen 1884 – Běh Obilným trhem

Další závod z kategorie „běhy na podívanou“. Tentokrát své běžecké umění předváděl **Štefan Richter**, který si vytyčil trať praporky na náměstí Obilního trhu a zavázal se, že ji uběhne celkem dvacetkrát za 40 minut, což se mu

také povedlo. Celková vzdálenost prý měřila 13 kilometrů. Pro velký zájem publika opakoval Richter stejný běh ještě příští den, v sobotu večer a potom znovu v neděli odpoledne. Za tři dny po sobě uběhl tedy celkem za 120 minut 39 kilometrů (Encyklopedie dějin města Brna, 2014).

Z takovýchto komediálních produkcí začínal sportovní běh. Dříve se běžci nazývali rychloběžci, běhouni a nakonec atleti-běžci.

17. září 1905 – Silniční závody v běhu, chůzi, cyklistice a motorismu

První velké silniční závody v Brně v atletických (běh, chůze) i dalších disciplínách uspořádal nejstarší český sportovní klub v Brně ČAC Hellas na tzv. vídeňské silnici mezi Ústředním hřbitovem a Modřicemi. Na obrátkové trati před početnými davy diváků, kteří hustě lemovali části trati, závodili cyklisté na 6 km, tehdejší motocykly jely 22 km a motocykly s přívěsnými vozíky 20 km. Chodci měli trať dlouhou 6 km, běh juniorů měřil 3 km a **hlavní závod běžců 10 km**, který byl obsazen 5 startujícími běžci. (Encyklopedie dějin města Brna, 2014).

24. červen 1906 – Silniční závod v běhu

Klub cyklistů Královo Pole pořádal **silniční závody v běhu**, chůzi a cyklistice na silnici Královo Pole – Cinsendorf (dnešní obec Česká). Soutěžilo se v běhu juniorů na 3 km a seniorů na 5 km, v chůzi na 3 km, a také v běhu na 100 yardů (91 m). Cyklisté junioři závodili na 3 km, "hosté" na 6 km, mistrovství klubu na 10 km. Stejnou trať měly i motocykly, kde jasné vítězství zaznamenala česká značka Laurin a Klement. Účastníci závodu byli většinou čeští a němečtí závodníci z Brna a okolí. (Encyklopedie dějin města Brna, 2014).

7. září 1919 – Silniční běh na 10 km ulicí Pisárecká

Závod se konal v rámci Všesportovní slavnosti Moravské Slavie, která tuto první velkou akci po skončení 1. světové války uspořádala na svém novém hřišti v Pisárnkách. Konaly se zde řecko-římské zápasy, utkání v kopané, pozemním hokeji a házené žen, velké lehkootletické závody mužů i žen a právě silniční běh na 10 km. Startovalo celkem 5 závodníků.

22. únor 1920 – První závod v přespolním běhu v Brně (Běh Brnem)

Tento závod, který připravila Moravská Slavia, patřil mezi první tohoto druhu v Brně a měl velký ohlas u veřejnosti i v tisku. Na start se postavilo 82 běžců a údajně jim přihlíželo až deset tisíc diváků. Trať vedla od startu před Besedním domem po svahu hradu Špilberku, přes Kraví horu do Lužánek a Novou ulicí (dnešní Lidická) do cíle na náměstí Svobody a měřila 5,5 km.

Závod se stal také prvním ročníkem populárního **Běhu Brnem**, konaného od té doby každý rok na počátku atletické sezony až do roku 1948 vyjma přestávky během 2. světové války (1939 – 1945). Podle L. Zouhara a J. Topinky (2008) měl Běh Brnem nejen velký význam pro propagaci atletiky mezi širokou veřejností, ale přispíval také ke zvýšenému zájmu o vytrvalostní běh mezi mládeží a zvyšování počtu i úrovně brněnských běžců. Nejvíce závodníků startovalo ve 4. ročníku a to 108 borců.

Posledním ročníkem v roce 1948 skončila nadlouho nejen tradice nejstaršího běžeckého závodu v Brně, ale nadlouho i existence jejího pořadatele, nejstaršího českého sportovního klubu Moravské Slavie, který byl jako "buržoazní" zrušen (obnoven až v roce 1966).

K pokusům o obnovení Běhu Brnem došlo na počátku 70. let. Deset závodů v letech 1970 – 1979 však zdaleka nedosáhlo atmosféry a popularity starších ročníků. Některé ročníky přilákaly i zahraniční konkurenci, přesto se v hlavních závodech pohybovalo kolem 20 závodníků a bylo maximálně několik set. V letech 1973 – 1978 se závod konal pod názvem **Večerní běh Brnem**. 32. ročník v roce 1979 znamenal zánik tohoto prvního velkého populárního závodu v Brně (Zouhar, Topinka, 2008).

Březen 1921 – I. Ročník Jarního lesního běhu Moravské Slavie

Brno bylo i kolébkou lesních běhů. Závodů pořádal klub Moravské Slavie a stal se vedle Běhu Brnem dalším tradičním každoročním závodem až do roku 1942. Na trati dlouhé 5,5 km startovalo nejvíce závodníků v posledním ročníku, kdy 130 atletům přihlíželo několik tisíc diváků.

20. březen 1921 – Běh středoškolských studentů napříč Brnem

Tento velký běh napříč Brnem uspořádal sportovní odbor Obrodného hnutí středoškolského pod záštitou generála Podhajského a sboru profesorů tělocviku. Trať měřila 3447 m a vedla ulicemi Husova, Údolní, Obilní trh, Tivoli (dnešní Jiráskova), Kotlářská, Lužánky, Nová (dnešní Lidická) až na náměstí Svobody. Startovalo 114 běžců a závodu údajně podle tisku přihlíželo přes deset tisíc diváků. Středoškolský běh byl "mladším bratrem" přespolního Běhu Brnem, který vznikl o rok dříve (22. 2. 1920). Částečně kopíroval - ve zkrácené verzi - i jeho trať. Konal se každoročně do konce 20. let 20. století.

10. duben 1921 – 1. přespolní běh brněnských Sokolů

Běh byl na trati v Králově Poli dlouhé 3,2 km a startovalo 88 mužů a 111 dorostenců. Snad vůbec první sokolský závod v této disciplíně v Brně a okolí. Od roku 1922 se už sokolské přespolní běhy, župní i okrskové, staly pravidelnou součástí sokolských sportovních aktivit.

12. listopad 1922 - I. ročník Podzimního lesního běhu Moravské Slavie

Uspořádání této sportovní akce vzešlo z podnětu atletického odboru SK Moravská Slavia, start i cíl byly umístěny na hřišti v Pisárnkách, trať dlouhá 3 800 m vedla k Novému Lískovci a Čertovou roklí se obracela ke Svatce. Po tomto závodu bylo rozhodnuto o jeho každoročním pořádání, a tak jako Běh Brnem sezónu začínal, listopadový lesní běh ji končil. Tradice trvala až do roku 1942, kdy se také poprvé běželo na nové trati mezi Královým polem a Řečkoviciemi u retenční nádrže, a poté opět se zánikem klubu zanikl i tento závod (Zouhar, Topinka, 2008).

23. září 1923 – První štafetový Běh Brnem

Jednalo se o závod štafet o putovní pohár Moravských novin na trati dlouhé 2100 metrů rozdělené na 7 úseku po 300 metrech. Start byl na konci Husovy ulice pod Denisovými sady, běželo se Husovou přes Žerotínovo nám., Kiosek, hlavní alejí parku na Kolišti kolem divadla k cíli na Wilsonově nám. před

hlavním nádražím. V tomto závodě startovalo 8 štafet a zvítězila štafeta pořadající Moravské Slavie časem 5:22,4. Celkem se konalo 7. ročníků (1923-29), pořadatelem byla Moravská Slavia, většinou účast kolem osmi štafet, mj. i zahraničních (z Ljublaně a Vídně).

Závody, které měly hlavně propagační význam, se těšily velkému zájmu diváků. Obdobné štafetové běhy "napříč městem" se konaly také v Praze a dalších městech. Koncem 20. let se proti nim ostře postavila ČsAAU a hrozila jejich účastníkům a pořadatelům sankcemi (pro údajnou nebezpečnost kvůli tvrdému povrchu trati). Přesto pokračovaly, zejména v podobě hvězdicových běhů i ve 30. letech.

4. květen 1924 – III. Přespolní běh SK Slovan Husovice

Trat' závodu vedla následovně: Palackého třída – Brandlova ulice – Maloměřice – Cacovice – Zaječí zmola – Královopolská a zpět. Tento přespolní běh v Husovicích na 5 km se stal tradiční brněnskou atletickou akcí, kterou pořádal klub SK Slovan Husovice až do roku 1940. V průběhu byl závod přejmenován na Noákův memoriál na památku husovického vytrvalostního atleta Osvalda Noáka.

26. duben 1925 – 1. ročník přespolního běhu brněnských akademiků

Tuto akci uspořádal sportovní spolek Univerzita na trati dlouhé asi 2,3 km vedoucí od Kounicových kolejí horní částí Wilsonova lesa. Vítězem se stal Kreuz z pořadajícího SSU. Tento závod byl později nazvaný jako **Běh Kounicových kolejí** a konal se až do roku 1939 ještě před tragickými událostmi, jako přebor vysokých škol.

Od roku 1945 na tento závod navázal **memoriál Kounicových kolejí**, přespolní běh studentů k uctění památky obětí nacistického teroru. V 90. letech se závod konal pod hlavičkou VUT v okolí areálu Pod Palackého vrchem a pod názvem **Běh 17. listopadu** (na původních tratích se Kounicovými koleji, už od revoluce 1989 nesmělo běhat), od roku 1998 byl tento běh součástí seriálu BBP a nyní ho nahradil **Běh o pohár Jehnic**, který se těší velkému zájmu běžců.

28. říjen 1929 – I. Roční Hvězdicového běhu Brnem

První hvězdicový běh štafet se konal k 11. výročí vzniku ČSR pod názvem "Hold vlajce". Účastnilo se 45 štafet se 600 běžci. Startovalo se ze čtyř předměstí: Žabovřesk (od kapličky), Židenic, Pisárek a Husovic, cíl byl u Besedního domu. Zvítězila štafeta Moravské Slavie. Slavnostní závěr s projevem starosty Brna Karla Tomeše se konal na Lažanského náměstí. Pohár pro vítěze věnoval brněnský deník Moravské Slovo. Štafety podle kategorií (atleti, vojsko, fotbalisté s házenkáři a ostatní členové tělocvičných jednot) si trasy losovaly. Dorostenci a studenti středních škol běželi dvě zkrácené trasy (od Králova Pole a od techniky na Veveří).

Hvězdicové běhy se těšily oblibě na přelomu 20. a 30. let a představovaly určitou formu slavnostních sportovních akcí pro širší okruh účastníků. Další ročníky "Holdu vlajce" se konaly i v následujících letech. Ještě po 2. světové válce se obdobný masový hvězdicový běh uskutečnil při 1. ročníku Běhu Lužánkami v roce 1946.

17. březen 1946 – I. ročník Běhu Lužánkami

Před závodem se konal hvězdicový manifestační běh sportovců, skautů, vojáků aj. z různých konců Brna s cílem v Lužánkách, kterého se účastnilo kolem 500 běžců. Zde se pak uskutečnil vlastní závod, jehož pořadatelem byl Sokol Brno I. Trať (1 kolo Lužánkami) měřila 1630 metrů. Startovalo se před hlavní budovou v Lužánkách (křižovatka Lidické a Otevřené ulice) a trasa vedla po vnějších cestách sadu. Pořadatelskou službu na trati vykonávali členové Junáka.

Na organizaci dalších ročníků Běhu Lužánkami se podílely atletické oddíly SK Židenice, Spartak ZJŠ Brno resp. TJ Zbrojovka Brno.

Běh získával na síle a věhlasu a patřil k prestižním přespolním běhům v republice. Největší slávu běh zaznamenal v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století pod vedením atletického oddílu TJ Zbrojovka Brno, kdy se běhu pravidelně zúčastňovali nejlepší čeští vytrvalci a mílaři. Závod měl na svou dobu bohatou mediální podporu. Po revoluci se organizace „navrátila“ zpět k Sokolu Brno I. Brněnští sokolové tak navázali na úspěšné ročníky z let minulých.

Na přelomu roku 2005/2006 předal Ing. Radim Jetelina (Župa Jana Máchala) pomyslnou štafetu Ing. Karlu Walterovi a klubu AC TRACK & FIELD Brno. Tento klub pořádá Běh Lužánkami ve spolupráci s dalšími brněnskými atlety do současnosti. Letos se 22. března 2014 uskutečnil již 69. ročník

Běh Lužánkami patří k nejvýznamnějším tradicím brněnské atletiky. Je nejstarším nepřetržitě konaným atletickým závodem v Brně a je považován za tradiční zahájení atletické sezóny - v tomto směru vystřídal Běh Brnem, který zanikl o 2 roky později (1948).

6. červenec 1947 – 1. ročník družstevního běhu „napříč Brnem“

Start závodu byl umístěn na Churchillově ulici (dnes Milady Horákové). Závod byl uspořádán v rámci jubilejních oslav 50. výročí od založení družstva Vzájemnost-Včela (1897). Trať měřila 5 500 m, vítěz obdržel putovní pohár. Cíl byl umístěn na hřišti v Pisárnkách.

26. září 1948 – 3. ročník „Masarykova okruhu běžců a chodců“

Pořadatelem tohoto malého moravského maratonu (trať měřila cca 30 km) byla Moravská Slavia. Start závodu v Pisárnkách před zahradní restaurací. Na startu se sešlo celkem 20 běžců a 13 chodců.

23. květen 1962 – I. Ročník přeboru horolezců v lesním běhu „Retenčka“

Pořadatelem závodu byl horolezecký oddíl Lokomotiva Brno. Trať měřila 9,6 km s celkovým převýšením 300 m a stala se tradiční akcí čítající přes 25 ročníků.

29. říjen 1967 - I. ročník „Brněnské pětadvacítky“

Závod s místem startu na hřišti Sokola Žabovřesky "Pod lesem" (Rosnička), vedoucí po silnici přes Komín, Kníničky, Rozdrojovice do Jinačovic a zpět, patřil zejména v 70. a 80. letech 20. století k největším a nejznámějším silničním běhům u nás. Na trati se objevovala i řada známých jmen ze sportu či v politiky a také zahraniční závodníci. Např. v jubilejním 10. ročníku se při účasti rekordních 171 běžců objevilo i 27 zahraničních závodníků z NDR, Polska,

Maďarska a Řecka. Zakladatelem závodu a dlouholetým hlavním organizátorem byl žabovřeský maratonec a činovník František Barták.

V roce 2007 AC Moravská Slavia uspořádala 40. ročník brněnské pětadvacítky. Pořadatel 39 ročníků Sokol Brno - Žabovřesky již neměl zájem tento závod pořádat a tak se klub této akce ujal. Běželo se na nové trati se startem a cílem na stadionu ve Vojtové ulici. Závodníci po uběhnutí jednoho okruhu po dráze stadionu se vydali po cyklostezce přes Pisárky směrem k Bystrei, dále údolím oddechu až ke staré dálnici a stejnou cestou zpět.

Za 46 let své existence vytvořil úctyhodnou tradici a je dnes druhým nejstarším pravidelně konaným běžeckým závodem v Brně (po Běhu Lužánkami).

Listopad 1970 - I. ročník Běhu Útěchovskými lesy

Závod uspořádali lyžaři TJ Start Brno a hlavní závod měří 7 km. V 80. letech startovalo na závodě okolo 450 běžců, převážně dětí z klubu. Tento závod si drží tradici a minulý rok klub TJ Start Brno pořádal již 44. ročník.

16. prosinec 1972 - I. ročník Běhu na Býčí skálu

Závod, který založili horolezci z TJ Lokomotiva Brno. Předtím 9 neoficiálních ročníků (1963-1971). Trať 30 km vede: Řečkovice (Zamilovaný hýjek) – Soběšice – Útěchov – Adamov - Býčí skála a zpět. Tento závod se stal tradičním v brněnské běžecké scéně. Běhá se poklidné atmosféře a ze závodu již zmizely původní zakladatelé horolezci a roli organizátora převzali „orientaci“ SK Žabovřesky Brno společně s AC Moravskou Slavií Brno.

30. říjen 1974 - I. ročník Běhu Josefa Hybeše

Závod pořádá ZKL Brno (Zetor Brno). Trať vedla v Juliánově přes Bílou horu, jako přespolní běh, od roku 1978 byla trať změněna na silniční běh a běhalo se ulicemi Krásného, Mazourova, Bělohorská a parčíkem na Nám. Konsomolců (Juliánovské náměstí). Poději pod názvem Běh SČSP.

1. ledna 1979 - První ročník kondičního běhu kolem sídliště Lesná

Závod uspořádal na zahájení Nového roku lyžařský oddíl TJ Start Brno. Běhu se zúčastňují zejména lyžaři a atleti, ale i řada kondičních běžců a vyznavačů zdravého novoročního pohybu. Trať měří přibližně 4 km a vede po chodníku kolem sídliště (Okružní), start je vždy v 11 hodin. Běh kolem Lesné je tradičním závodem konaným bez přerušení již více jak tři desetiletí.

31. prosinec 1979 - První ročník Silvestrovského běhu Moravské Slavie Brno

Závod zorganizovali vytrvalci pořádajícího klubu a až do roku 2000 se běhalo na stejném šestikilometrovém okruhu. První závod byl vyhlášen pro kategorii neregistrovaných, dorostenců a vytrvalců. Hned v následujícím roce byl závod rozšířen o žákovské kategorie a veterány. Žáci běhali trať 300 m a veteráni jeden krát 6 km. V následujícím roce byla trať žáků prodloužena na dvojnásobek. V roce 1982 se na startu poprvé sešly i ženy. Závod se konal vždy 31. 12., pouze v roce 1980 byl uspořádán 27.12. Start a cíl závodu byl na Červeném kopci před budovou LDN (léčebnou dlouhodobě nemocných). V poslední době se závodů účastní i členové místního zastupitelstva v čele se starostkou. Závod si několikrát vyzkoušel i bývalý hejtman Juránek. V lidovém běhu se proběhla i olympionička Šárka Kašpárková. Od roku 2001 je závod pořádán v Brně - Novém Lískovci. Od roku 1987 je běh memoriálem Richarda Plcha. V roce 1994 a 1995 byl závod na 6 km součástí Brněnského běžeckého poháru (Zouhar, Topinka, 2008).

30. červen 1980 - První ročník atletického mítinku s hodinovkou na dráze

Hodinovku uspořádali atleti Moravské Slavie Brno. První čtyři ročníky se konaly na stadionu VAAZ v Pisárkách, pak dva ročníky na stadionu na Vojtové, poté tři ročníky na stadionu Zetoru Brno na Gajdošové, v roce 1991 se závod konal na stadionu Pod Palackého vrchem, pak opět čtyřikrát na Vojtové v letech 1999 a 2000 opět na stadionu Pod Palackého vrchem. Od roku 2002 se závod koná na stadionu Moravské Slavie ve Vojtové ulici. Od roku 1994 se mítink koná až po prázdninách v zářiových termínech výjimka byla pouze v roce 1995 (říjen) a 2006 (listopad-na dráze po pokládce umělého povrchu), od roku 2007 se koná 10

dnů po Brněnské 25, tedy ve druhé polovině září (Zouhar, Topinka, 2008). Závod byl také součástí letního běžeckého poháru Triexpert Cup v roce 2011.

25. duben 1982 - I. ročník Lesního běhu

První ročník se konal v prostoru lesoparku Akátky na hranicích území MČ Židenice a Vinohrady. Z důvodu výstavby sídliště Vinohrady se závod v dalších ročnících přesunul do lesů za Velkou Klajdovku a i na jiné tratě v sídlišti Juliánov. Později byl závod konaný jako **Běh Osvobození Brna**.

29. srpen 1987 – I. Ročník Mezinárodního maratonu přátelství

Závod se uskutečnil jako součást Grand prix para, závodu vozíčkářů a pořádala TJ Moravia Brno. Poprvé se vedle sebe postavily atleti s paraplegiky a závodníci museli absolvovat 8 okruhů po trati Velké ceny ČSSR (nyní Masarykův okruh). Tento závod byl nejspíš prvním na světě, který se konal na dráze, na níž se bojuje o tituly mistrů světa automobilů a motocyklů a také prvním maraton ve městě Brně. Zajímavostí je, že na velmi dobře upravených invalidních vozíčkách dosahují paraplegici časů o víc než půl hodiny rychlejších než maratonci. Maraton přátelství se na okruhu konal ještě v letech 1988 a 1989 (Skoták, 2014).

1993 - I. ročník Běhu Špilberkem

Závod pořádaný SK Špilberk Brno a později známý jako **Veletržní běh Brnem**. První ročníku běžeckého závodu se konal přímo v areálu hradu a v jeho okolí, pak se postupně přesunul do areálu brněnského výstaviště a do historického centra města Brna. Součástí závodů byl i štafetový závod sportovních brněnských klubů, ale také základních, středních a vysokých škol a hlavní běžecký závod na 10 km. Závod se běhal až do roku 2010, kdy byl i součástí Českého běžeckého poháru.

19. listopadu 1994 - Brněnského běžeckého poháru

V tento den se běžel v Údolí oddechu v Brně - Bysterci zahajovací závod nultého ročníku Brněnského běžeckého poháru, který založili triatlonisté v roce 1994. Před tím se běželo sice na čas, ale neoficiálně asi tři ročníky – většinou

triatletů. Původně se seriál jmenoval Zimní pohár triatlonu, pak Grand Prix triatlonu a od 3. ročníku byl již název Brněnský běžecký pohár (BBP). Seriál se běhá od listopadu do dubna a má celkem 10 jednotlivých závodů, rozdělených do různých koutů Brna a okolí. V počátcích se započítávalo 5 závodů a v prvních ročnících běželi muži i ženy stejnou trať, pak se vypisovala kratší pro ženy, ženy veteránky, juniory a dorost a zhruba jednou tak dlouhá trať pro muže a veterány. Ideou závodů není jen rozvoj vrcholového sportu, ale i snaha podpořit běhání v rámci zdravého životního stylu.

Podle P. Kotyzi, jednoho z nynějších pořadatelů, zde při závodech vyrostlo i mnoho reprezentantů, neboť je to jeden z mála seriálů, ve kterém má místo i mládež, a ve dvacetileté historii se stal závod díky úsilí pořadatelů známý jak v Jihomoravském kraji, tak i v dalších místech České republiky (Brněnský běžecký pohár).

21. únor 1996 - I. ročník Běhu na 48 hodin

Jedná se o nejvýznamnější ultramaratónský závod v Česku a se součástí Světového poháru v individuálním běhu na 48 hodin v hale. Pořádá se tradičně v březnu, nejčastěji v pavilonu „Z“ na Brněnském výstavišti. V roce 2010 se závod konal v tunelu na Vinařkách. V roce 2004 se zde také konalo mistrovství světa a Evropy jednotlivců i národů v běhu na 24 hodin.

17. listopad 1997 - I. ročník běhu o Pohár Jehnic

Závod uspořádala **VSK Univerzita Brno** a od té doby je také závod součástí BBP a tento seriál pravidelně startuje právě zde. Závod má délku od 1 km pro mladší žáky, až po 10 km pro dospělé muže. Od roku 2011 je součástí i kategorie přípravek.

1997 - Letního běžeckého poháru

Nejdříve se soutěž jmenovala Kocourkův pohár a založil ho Ing. Jaroslav Kocourek v roce 1997. Seriál měl 17 závodů a běhal se od května do konce září. V roce 2010 převzal organizaci závodů „Brněnský klub běžeckých a sportovních aktivit“ a seriál se přejmenoval na Triexpert Asics Cup. V prvním závodě v roce

1997 se na start postavilo 7 běžeckých nadšenců, avšak za 17 let se na staru vystřídalo více jak 5000 běžců z celého Jihomoravského kraje. Nyní se pohár běhá na 20 závodů každou středu podvečer v Brně a jeho periferiích, na oblíbených trasách rekreačních i sportovních běžců. Závody jsou dlouhé od 5 do 11 km a pohár obsahuje také „hodinovkou“ na atletickém oválu. V roce 2013 se Triexpert Asics Cup umístil v rámci ankety TOP 10 vyhlašovaným Českým atletickým svazem mezi největším běžeckými seriály v České republice (Brněnský klub sportovních a běžeckých aktivit, (2014).

8. května 1999 - konal I. ročník Timex půlmaratonu Brno

Závod se konal se startem a cílem v Boby centru. Jednalo se o první brněnský půlmaraton se zahraniční účastí. V roce 2001 se závod konal v areálu BVV dalšími čtyřmi ročníky.

16. března 2002 - I. ročník Běhu kolem Myslivny

Závod pořádá AC Moravská Slavia a od vzniku je součástí brněnského běžeckého poháru. Běhá se v lesích u Myslivny mezi Lískovcem a Kouhotovicemi a na start se pravidelně staví přes 400 závodníků všech kategorií.

5. května 2007 - I. ročník Brněnských běhů

Jednalo se o silniční běh na 21,1 km (půlmaratón), který nahradil Timex půlmaratón a poprvé trať vedla přes střed města se startem na nám. Svobody. Pořadatel závodu byl Čiba sport athletic Brno a celkem se uskutečnily tři ročníky a v roce 2010 a 2011 se běžel závod přejmenovaný na **Brněnský půlmaratón**.

22. června 2007 uspořádala **VSK Univerzita Brno a MČ Slatina I. ročník Slatinského krosu** v prostoru „Terénky“ pod ulicí Dědická. Trať hlavního závodu 5,3 km.

3. listopad 2009 – Mizuno podzimní sedmička

Závod, který se běhá v areálu BVV v rámci veletrhu SPORT Life, pořádá český distributor značky Mizuno. Trať hlavního závodu má 7 km a běhá se

v rámci poháru Mizuno Runnung Cup. Od letošního roku (2014) se závod přesouvá z výstaviště do Mariánského údolí a přejmenovává se na **Mizuno podzimní desítka**.

16. říjen – I. ročník „TRIEXPERT Vokolo příglu 2010“

Již první ročník toho běhu kolem brněnské přehrady zaznamenal veliký úspěch. Závodu se startem a cílem nad loděnicí TJ Lodní sporty Brno a délkou 14,1 km se zúčastnilo téměř 1000 závodníků a zařadil se hned mezi nejpočetnější běžecké akce v České republice. Ze závodu se stala oblíbená tradiční akce, pořádaná každý rok druhou říjnovou sobotou. Poslední dva ročníky byly zařazeny Českým atletickým svazem do TOP 10 běžeckých závodů v České republice, kdy počet startujících vždy přesáhl 1600 závodníků (Brněnský klub sportovních a běžeckých aktivit, 2014).

17. červen 2012 – I. ročník RunTour Brno

Běh na 5 km a 10 km, který se běhá u OC Olympia, je jeden z 8 závodů běžeckého seriálu Česká pojišťovna Mizuno RunTour, který se těší velkému zájmu běžců z celé České republiky.

20. duben 2013 – Brněnský půlmaraton

Po roční pauze se v Brně opět pořádá půlmaratón se startem a cílem na náměstí Svobody a s novým pořadatelem občanským sdružením MARATON BRNO. Součástí závodu je i běh na 10 km. Závodu se účastnilo přes 600 běžců a získal také ocenění od Českého atletického svazu pro TOP 10 běžeckých závodů v České republice.

3.2 Další běžecké závody pořádané v Brně

- **V květnu roku 1924** se konal **Přespolní běh o mistrovství brněnských vysokých škol**. Běželo se na trati 2-3 km. Vítěz získal titul mistr Vysokých škol brněnských na rok 1924.
- **Kolem roku 1927** uspořádal **Židenický klub Jarní přespolní běh SK Židenic**. Trať o délce 6 km startovala ze hřiště SK Židenic a vedla ulicemi Dlouhá, Malá Černá Pole, Ant. Slavíčka a zpět. Také se konal **Přespolní běh ASG Brno** (Altbrüner Sportgemeinschaft) na kopcovité trati dlouhé cca 5 km.
- **24. srpna 1930** se konal **Přespolní běh v Žabovřeskách** na 3 km.
- **22. března 1931** byl na programu **I. ročník Přespolního běhu Sokola Královo Pole**. Hlavní závod, jehož trať měřila necelé 4 km a vedla přes dnešní Slovanské náměstí, Skácelovu ulici na Palackého vrch.
- Po roce **1932** se pořádal **Přespolní běh Makkabi Brno**, kdy trať hlavního závodu měřila 7 km a také **Přespolní běh DTJ Brno** v Černých Polích.
- **13. listopadu 1938** se uskutečnil **Přespolní běh Sokola Židenice**. Kopcovitá trať hlavního závodu (4 km) vedla po Černých Polích se startem i cílem na městském stadionu.
- **23. duben 1939** - **Silniční běh o přebor západomoravského okrsku ČAAU**. Závod se konal v Husovicích a okolí a jeho trať měřila 10 km, start i cíl byl na hřišti Arsenálu.
- **19. března 1944** se konal **I. ročník Běhu DTJ Brno I**. Start závodu na ulici Kosmákově u hasičské zbrojnice a délka hlavního závodu byla 4 km.
- **dubna 1945** se uskutečnil **Běh Líšní** pořádaný **DSK Líšeň** na trati **4,3 km**.
8. dubna 1945 - **Jarní přespolní běh SK Židenice** na trati **5 km** za Lužánkami. Účastnilo se kolem 30 závodníků.

- Po roce 1946 se uskutečnil **Lesní běh v Brně Řečkovicích**, který uspořádal Spartak Královo Pole v rekreačním středisku u Antonička.
- **23. říjen 1971 - I. ročník Přespolní běhu v Obřanech.** Pořadatelem byl SSM v Obřanech a v Maloměřicích. Trať dlouhá 4 km vedla z Obřan do Soběšic a zpět. O Cenu Brněnského večerníku se utkalo celkem 32 závodníků.
- **19. duben 1980 - první ročník „Dopraváckého šmajdu“** - Závod pořádá TJ Dynamo Dopravní podnik Brno a Liga 100 Brno jako kondiční běh na 16,5 km (později 15 km). Start v Pisárkách u řeky, výběh do lesů směrem ke Kohoutovicím, průběh oborou u Kohoutovic, polem k Žebětínu a pak Pohádkou máje na přehradu, cíl v rekreačním středisku Dopravního podniku naproti loděnicím.
- **25. září 1982** pořádal **turistický oddíl Lokomotivy-Ingstav Brno I. ročník Dálkového běhu Kolem Brněnské přehrady** v délce 22 200 m a převýšení 350 m. Trať: Bystř (ZŠ Heyrovského)- Zouvalka - Vev. Bitýška - hrad Veveří - Prádelna-Ríšova studánka - Rakovec-Bystř (ZŠ Heyrovského).
- **2. květen 1982** uspořádala **TJ Jiskra Medlánky I. ročník Běhu Medláneckými stráněmi**, na trati 3 470 m dlouhé.
Závod vítězství pořádaný SČSP a TJ Tatran Bohunice na tratích v Brně Bohunicích v areálu ZŠ Arménská. Délka hlavního závodu 3 km.
- **31. prosince 1982** se běžel **I. ročník půlnočního Silvestrovského běhu sídlišť v Brně-Bohunicích** start byl v 0,45 hod. Nového roku. II. ročník odstartovali manželé Zátopkovi.
- **1. prosince 1990** uspořádaly atletky Geotestu Brno a muži Moravské Slavie Brno **I. ročník Mikulášského běhu**. Trať vedla ze Starého Brna do Pisárek a zpět a měřila 6 500 m. Start a cíl na ulici Kamenná.

- **14. dubna 1991** uspořádala **TJ kondiční sporty Brno I. ročník Běhu okolo Svratky na 10 km**, trať byla mírně zvlněná a vede převážně lesem.
- **5. října 1991** se běžel **I. ročník Běhu Královým Polem**, který pořádal **ARC Brno**.
- **17. října 1992** se konal **nultý ročník Kondičního běhu Poštácká osmička** na tratích v Brně-Líšni v rámci dálkového a turistického pochodu Poštácká padesátka.
- Na konci roku **1992** se uskutečnila **Silvestrovská korida** uspořádaná RPG Brno v centru Brna na trati dlouhé 6 300 m. Další ročník se konaly v městském parku Lužánky.
- **v květnu 1994** se konal **I. ročník Černovické míle** pořádané MÚ Černovice a klubem biatlonu JME Střelka Černovice. Tento závod se běhá i nyní.
- **v říjnu 1998** se konal **I. ročník Bystreckého běhu** pro mládež a pořadatel byl JAC Brno.
- na jaře v roce **1999** se běžel **I. ročník Černoohorského soudku**, který uspořádala **TJ Lodní sporty Brno** v Brně-Rakovci. Závod je součástí Brněnského běžeckého poháru od roku 1999 a nyní se jmenuje Soudek Vinice - Hanice
- **3. ledna 2004** se běžel **I. ročník Tuřanského novoročního půlmaratonu**. Organizátorem závodu je TJ Sokol Brno – Tuřany a již 10 let se tu vytrvalci pravidelně scházejí, aby přivítali nový rok během z Tuřan na Mohylu míru.
- **30. dubna 2006** uspořádala **Moravská Slavia Brno I. ročník Běhu Novým Lískovcem**. Závodníci běží přes 5 km a letos byl k vidění již 8. ročník.

- **7. června 2008** se poprvé v Brně objevil závod v bězích do schodů **Run-Up**. Vybíhalo se do 19. patrové budovy Fakulty strojního inženýrství VUT v Králově Poli.
- **14. května 2011** se uskutečnil první ročník závodu **Plus One** u Stránské skály. První závod se běžel na 1 km a myšlenkou závodu je, že se každý rok přičte k délce trati 1 km.
- **21. října 2013** se konal 1. ročník extrémního běžeckého závodu Brněnský masakr. Start i cíl byli ve Sportareálu Družstevní v Řečkovících a na závod dlouhý 60 km vyrazilo více jak 300 závodníků.

Závěr

V první části bakalářské práci prezentuji základní informace o historii atletiky a atletických disciplínách. Shrnu strukturu světových i českých atletických soutěží a ukázu nejvýznamnější závody pořádané v České republice a Československu, kdy byla pro mě obrovským překvapením velká tradice těchto závodů, většina z nich byla za poslední tři roky pokaždé umístěna také v anketě vyhlašované Českým atletickým svazem jako Top 10 běžeckých závodů v České republice.

Dále jsem se v práci zaměřil na historii Brněnské atletiky a sportu, který se díky německým občanům rozvíjel velmi pomalu, ale o to s větším úspěchem. První sportovní kluby se těšily velkému zájmu okolí a sport byl již na počátku 20. století oblíbenou kratochvílí ve volném čase. Vypsali jsem a stručně popsal také historicky nejvýznamnější atletické kluby, které v Brně působily nebo stále působí a zjistil, jak zajímavá je historie těchto klubů, tyto informace by se daly použít na další závěrečnou práci s podrobnějším zaměřením.

V hlavní části práce jsem chtěl navázat na popularitu venkovních běžeckých závodů poslední doby a snažil se vypátrat a sepsat historii těch nejvýznamnějších s pěknou a dlouhou tradicí. Překvapilo mě, jak již první běhy Brnem před téměř devadesáti lety, byly divácky velmi atraktivní. Na tento trend navazuje běh zase v dnešních dobách s tím rozdílem, že z diváků se již často stávají samotní běžci-aktéři závodů.

Význam v této bakalářské práci vidím v utvrzení faktu, že běhání jak pro radost, tak i pro zdraví není jen módou poslední doby, ale i daleké historie. Sám jsem byl účastníkem většiny veřejných běžeckých závodů pořádaných v Brně a o mnohých jsem se dozvěděl zajímavá historická fakta, která jsou pro mě jen další motivací tyto závody zase navštívit a stát se historickou součástí těchto běžeckých pohárů.

Seznam použitých zdrojů

1. *Brněnský běžecký pohár* [online]. 24. 3. 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: www.bbp.webzdarma.cz
2. BRNĚNSKÝ KLUB SPORTOVNÍCH A BĚŽECKÝCH AKTIVIT. (2014). *Triexpert Vokolo priglu: Běžecký závod kolem brněnské přehrady*[online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z <http://www.vokolopriglu.cz/>
3. BRNĚNSKÝ KLUB SPORTOVNÍCH A BĚŽECKÝCH AKTIVIT O.S. (2014). *Triexpert Asics cup 2013* [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.triexpertcup.cz/>
4. Dostál, E. (1974). *Běh pro zdraví*. Praha: Olympia.
5. Encyklopedie dějin města Brna. (2014). [online]. [cit. 2014-20-04]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>
6. Fejtek, M., Choutková, B., Moravec, P., Bártlová, P., Heller, J., ..., Šimon, J. (2003). *Abeceda atletického trenéra*. Praha: Olympia.
7. Grexa, J., Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu – Přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. Brno: Masarykova univerzita.
8. Šimon, J. (1998). *Atletika – historie, organizace, pravidla atletiky, soutěže, závody*. Praha: Karolinum.
9. Jurečka, J. (1979). *Atletika: Učební texty pro trenéry II.třídy*. Praha: Olympia.

10. Langer, F. (2009). *Atletika 1*. Olomouc: Univerzita Palackého
11. Maratónský klub Košice. (2008). *Media Guide MMM 2013*. [online]. [cit. 2014-20-04]. Dostupné z: <http://www.kosicemarathon.com/sk/index.php>
12. Mcdougall, Ch. (2011). *Born to run: zapomenutý národ a tajemství nejlepších a nejšťastnějších běžců světa*. Překlad Jiří Balek. Praha: Mladá fronta.
13. Michálek, J., Šmiták, J. (2008). *Nejvýznamnější osobnosti maratónu v Košicích*. Brno: Masarykova univerzita.
14. RunCzech. (2014). *Historie PIM*. [online]. [cit. 2014-20-04]. <http://www.runczech.com/cs/o-nas/historie-pim/index.shtml>
15. Skoták, H. (2014). MASARYK RUN – Jedinečný závod na Masarykově okruhu. *1987: Běžci a vozíčkáři dali na okruhu maraton*. [online]. Dostupné z <http://www.masarykrun.cz/roce-1987-privital-automotodrom-pulmaratonce-paraplegiky/>
16. Velká kunratická. (2008). *Historie Velké kunratické*. [online]. [cit. 2014-20-04]. Dostupné z: <http://www.velkakunraticka.cz/hlavni.asp?stranka=8>
17. Zouhar L., Topinka J. (2008). *100 let atletiky Moravské Slavie Brno: 1908 – 2008*. Brno: Olympia